

IPARI TELEVÍZIO ALKALMAZÁSA A TANÁRKÉPZÉSBEN ÉS TOVÁBBKÉPZÉSBEN

A tanárképzés elengedhetetlen, alapvető része a pedagógiai gyakorlat, mind aktív tanítás, mind passzív megfigyelés formájában. De a megfigyelés lehetőségei nem tartanak lépést az állandóan emelkedő pedagógus-jelölt létszámmal, mivel az erre a célra felhasználható tantermek száma lényegében változatlan maradt. De a megfigyelés módszerei és körülményei sem változtak a megváltozott követelményeknek és megnövekedett igényeknek megfelelően, mivel megmaradt statikus jellegük és objektivitásuk sem sikerült nagyobb mértékben biztosítani. Ebből következnek azok a problémák, amelyek mind a megfigyelések megszervezéséből, mind pedig a vezető tanárok túlterheléséből adódnak. Ugyanilyen — sőt, talán még rosszabb — a helyzet a pedagógus továbbképzés terén is.

Az érdekelték természetesen állandóan keresik azokat a jobb lehetőségeket, amelyek a fenti problémák megoldásával kecsegtetnek. Az egyik ilyen új és nagy eredményeket ígérő lehetőség a korszerű oktatási eszközök alkalmazása a pedagógusképzés és továbbképzés területén. Elsősorban az ipari televízió az az eszköz, amely számos tulajdonsága következtében ideális segítőtárs lehet a pedagógiai gyakorlat elsajátításában. Mielőtt alkalmazásának módjait vizsgálnánk, érdemes számbavenni az ipari televízió kínálkozó előnyeit.

A televízió — mint sorrendben a legfiatalabb és legkorszerűbb audio-vizuális eszköz — a legmagasabb szinten egyesíti magában az audio-vizualitás valamennyi előnyét. S egy olyan tulajdonsággal, olyan pluszsal rendelkezik, ami a többi audio-vizuális eszköz fölé emeli: ez pedig az egyidejűség. A televíziónál nincs törés történet és visszaadás, produkció és reprodukció között. Egy bemutató óra „egyenes adása”, „helyszíni közvetítése” úgyszólván azonos élményt jelent, mint az órán való részvétel, s ugyanakkor lényegesen előnyösebb mindkét fél számára.

A bemutató órát tartó tanárt, és az osztályt, a tv-kamerák lényegesen kevésbé zavarják, mint a teremben jelenlevő pedagógus-jelöltek, minek következtében a bemutató óra nagymértékben azonos lehet egy átlag tanítási órával.

A tanárjelöltek számára az az egyik előny, hogy a különböző kameraállásoknak megfelelően több oldalról, több szemszögből láthatják és figyelhetik meg az osztály viselkedését, megfigyelési lehetőségeik tehát kedvezőbbek, mint az osztályban való tartózkodásnál. Másik előnye az, hogy ezer méteres körzeten belül bárhol közvetíthető az óra, így egyidejűleg több teremben is nézhetik, figyelhetik.

Harmadik előnye az, hogy — megfelelő berendezés esetén — a tanárjelöltek nemcsak egyetlen órán vehetnek részt, hanem esetleg felváltva is figyelhetnek két párhuzamos mintatanítást.

A metodikus számára nagy előnyt jelent az, hogy az óra menetének zavarása nélkül teheti meg észrevételeit, irányíthatja a megfigyelést s ezzel a bemutató órákat — mind a tanárképzésben mind a továbbképzésben — optimális mértékben kihasználhatja.

Anyagi szempontból is előnyös a televízió alkalmazása, mivel költségei alacsonyak, összehasonlítva a filmmel, nincs szükség sem rendezésre, sem vágásra, sem laboratóriumi munkára, sem nyersanyagköltségre. Ez a megoldás egyben olcsóbb, mint új tantermek építése vagy egyes bemutató tanítások filmre vétele.

Nagyon leszűkítve ennyit volt szükséges elmondani az ipari televízió előnyös tulajdonságairól. Igaz, nagyrészüket köztudott, de a későbbiek kedvéért elengedhetetlen volt számbavételük.

Az is köztudott, hogy az ipari televízió különböző mértékű és módszerű alkalmazására már sor került a tanárképzésben, de ezek valamennyien igen nagy — milliós nagyságrendű — költségigénnyel lépnek fel. Mégpedig azért, mert valamennyi eddig ismeretes megoldás számtalan televíziós felvevő kamerát és bonyolult akusztikai berendezést alkalmaz, s azokat komplikált és költséges távirányítási rendszerekkel kombinálja.

Célunk olyan megoldást javasolni, amely gyökeres változást hozhat az eddigi helyzetben. A megoldás lényege a következő:

Vizuális berendezésként két, átlós irányban elhelyezett ipari televíziós kamera alkalmazására van szükség a megfelelően kiválasztott — de nem speciális elrendezésű — osztályteremben. A terem mellett vagy a közelében helyezkedik el egy — vagy akár több — a szemlélés számára alkalmassá tett bemutató helyiség. Abban — a helyiség nagyságától és a hallgatóság létszámától függően — kétszer vagy háromszor két monitor alkalmazandó. A párosan egymás mellett elhelyezett monitorokon az osztály képe egyszerre két szemszögből látható: az egyik a tanárból — szemközt — a másikon — hátulról — szemközt az előadó tanárral. A hallgatók így többet látnak, mintha bent helyezkednek el az osztályban és többet, mint az órát tartó tanár. Minimális költségűvel gumioptika is felszerelhető a kamerákra, amelyek lehetővé teszik a közelképek közvetítését is, ha erre szükség van.

Akusztikai berendezésként mindössze egy vagy két, megfelelő mikrofont szükséges elhelyezni az osztály jól kiválasztott pontjain, amelyek automatikus hangerőszabályozó közbeiktatásával közvetlenül kapcsolódnak a hangszórókhoz, vagyis hangkeverő berendezés nélkül. Szükséges továbbá az osztályterem visszhangosságának és hangtorzításának csökkentésére bizonyos mértékű akusztikai kiképzés is. Ez az osztályteremnek igen egyszerű akusztikai elemekkel való felszerelését jelenti.

A minimalitás elvének érvényesítése nem csupán jelentős költségmegtakarítással jár, hanem egyúttal nagymértékben egyszerűíti is a berendezés kezelését. Mind a vizuális — mind az akusztikus berendezések kezelő szemeélyzet nélkül könnyen és egyszerűen működtethető a metodikus által, mert a néhány szükséges kapcsoló a bemutatóteremben nyer elhelyezést s a metodikus a pillanatnyi helyzetnek és az éppen fellépő igénynek megfelelően irányíthatja a kép és a hangvisszadáást.

Megfelelő technikai berendezés közbeiktatásával az is megoldható, hogy a bemutató órát az egyetem vagy a főiskola előadótermében elhelyezett monitorokhoz közvetítsék. Így a hallgatóknak fel sem kell kereshük a gyakorló iskolát. S ennek a berendezésnek a költségétöbblete ugyancsak csekély.

A technikai berendezéshez tartozik a megfelelő fényerő biztosítása, mivel a fénymenyiség nem közömbös a képminőség szempontjából. Azonban ez nem jelent különösebb nehézséget, mivel az ipari televízió kamerái már minimális fényvel is kielégítően működnek. De ez a minimális fény feltétlenül műfény — lehetőleg fénycsővel mint fényforrással — kell hogy legyen. Abban az esetben ha a tv-közvetítések számára eleve olyan termet szemelünk ki, amelynek természetes megvilágítása rossz, hiányos, akkor az állandóan alkalmazott műfény megszokottá vá-

lik. Mivel a műfény állandóan ég, be- és kikapcsolása nem figyelmezteti a tanulókat a közvetítés kezdetére, illetve befejezésére, tehát a bemutató-tanítás alatt is természetesen viselkednek, hiszen jóformán nem is tudják, hogy mikor figyelik őket.

Javaslatunk lényege tehát egy ilyen egyszerűített ipari tv-berendezés alkalmazása a pedagógus képzésben és továbbképzésben. Egyik alapvető előnye rendkívüli olcsósága. Az eddig ismert és itt-ott alkalmazott komplex berendezések költségének csak töredékébe kerül. Így minden tanárképző egyetem vagy főiskola megvalósíthatja saját költségvetési keretein belül is, mivel összköltsége nagyságrendben mindössze százezer forint. (Szemben az említett berendezések 1,5—2 milliós költségével.) Másik alapvető előnye egyszerűsége, könnyen kezelhető volta, minek következtében a metodikus maga kezelheti, irányíthatja, a maga elképzelése, szándéka szerint. Harmadik előnye — amely az előző kettőből következik —, hogy a megfigyelési lehetőségeket számszerűleg úgyszólván tetszés szerint lehet növelni, igen csekély költség-többlettel.

Nagy nyomatékkal kívánunk rámutatni arra, hogy az ipari televízió alkalmazása a pedagógus továbbképzésben is nagy jelentőségű. A megye székhelyen elégséges egyetlen iskolába bevezetni s a megfelelő közvetítő berendezések közbeiktatása segítségével ideális bemutatói lehetőségeket biztosít az egész megye — továbbképzésben résztvevő — pedagógusai számára, esetleg egyszerre több helyen is egyidőben. Amennyiben az egyetemek és főiskolák felismerik az egyszerűített ipari televízió alkalmazásának jelentőségét, és lehetőségeit a pedagógus képzésben és továbbképzésben, úgy a berendezések egységes technikai feltételeinek kidolgozása is megindulhat és rövid idő alatt, minimális költséggel jelentős fordulat következhet be ezen a téren.

Dr. Györy Gábor

A SZEMÉLYI ÉS TÁRSADALMI TULAJDON MEGBECSÜLÉSÉRE NEVELÉS VIZSGÁLATA A BÉLMEGYER-FÁSPUSZTAI ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS NEVELŐOTTHONBAN

A nevelési eredmények egyik kritériuma a személyi és társadalmi tulajdon megbecsülése. Ez is, mint a többi hosszas nevelői munka eredménye. Általában a családon belül is beszélhetünk ilyenről, beszélhetünk az iskolai oktató és nevelő munka keretében is, de talán — minden külső hatást kizárva — ez a nevelőotthonokban kedvezőbb körülmények között folyik (éppen az előbbi okok miatt).

Ezzel kapcsolatban nekem az a feladatomban,

hogy a Bélmegyer-Fáspusztai Általános Iskola és Nevelőotthon esetében vizsgáljam a fenti vonatkozásokat.

Amint azt az előbbieken mondtam: ez egy hosszas folyamat. Ennek a folyamatnak is, mint a többinek, megvannak az előírt tevékenységi formái minden osztályra vonatkozóan.

A Nevelés Terv foglalja össze ezeket: „A közös vagyonghoz a társadalmi tulajdonhoz való helyes viszony fokozatosan alakul ki